

Hva gjør arbeidssøkerne etter NAV?

AV: ANNE-CATHRINE GRAMBO OG MAGNE BRÅTHEN

SAMMENDRAG

I denne artikkelen ser vi på hva som skjer med arbeidssøkerne når de ikke lenger er registrert hos NAV. Resultatene baserer seg på svar fra personer som sluttet å registrere seg hos NAV siste halvår 2008 og første halvår 2009, og viser at sju av ti er kommet i arbeid eller startet i utdanning. 59 prosent er gått over i arbeid, mens 12 prosent har startet på skole, utdanning eller kurs. Blant de helt unge mellom 16-19 år, har halvparten gått over i utdanning. Overgangen fra ledighet til utdanning og kurs er også høy for personer født i afrikanske og asiatiske land, noe som kan gjøre overgang til arbeid lettere på et senere tidspunkt.

35 prosent av de som er kommet i jobb har fått deltidsstillinger. Av disse ønsker sju av ti å utvide arbeidstiden sin. Vi finner en del velkjente mønstre, blant annet at flere kvinner enn menn går inn i deltidsstillinger og midlertidige ansettelser. Dette ser i stor grad ut til å være en konsekvens av at kvinner oftere får jobb i offentlig sektor, hvor bruken av midlertidige stillinger og deltidsstillinger er mer hyppig enn i privat sektor.

Menn er oftere tilbake i en ny periode som arbeidsledige. Til sammen er 12 prosent av de tidligere arbeidssøkerne inne i en ny ledighetsperiode på undersøkelsestidspunktet, og av disse er to tredeler menn, noe som henger sammen med at menn oftere får jobb i mer konjunkturfølsomme næringer.

En gjennomgående trend er at det å ha lav utdanning øker risikoen for å gå inn i jobber som medfører en løsere tilknytning til arbeidslivet. Vi ser at høy utdanning i større grad både sikrer jobb og sikrer at man får en jobb som er relevant både med hensyn til utdanning og tidligere yrkeserfaring. Litt overraskende er det imidlertid at det er de med de aller lengste utdanningene som i minst grad vurderer at det er samsvar mellom jobbønske de hadde da de søkte jobb og den jobben de har fått. Et annet forhold som bryter med mønsteret at høyere utdanning er en fordel, er at de med lavere utdanning i større grad ser ut til å få en fast jobb. Sannsynligvis kan dette forklares ved at personer med høy utdanning oftere får jobb i offentlig sektor.

Kvinner ser i mindre grad enn menn ut til å få jobber hvor det er samsvar mellom tidligere yrkeserfaring og nåværende jobb. De som er i midlertidige arbeidsforhold opplever også mindre samsvar mellom jobb og tidligere yrkeserfaring enn de som har fått en fast jobb. Det som har størst positiv betydning for samsvar mellom jobb og yrkeserfaring er det å ha høy utdanning. Vi finner at det er forskjell mellom personer født i Norge og personer født utenfor Norge med hensyn til om jobben vurderes som relevant i forhold til utdanningsbakgrunn. De som er født utenfor Norge opplever i mindre grad å ha fått arbeid som er relevant i forhold til deres utdanningsbakgrunn.

INNLEDNING

Et av hovedformålene bak opprettelsen av NAV er å få flere av de som står utenfor arbeidslivet over i arbeid og aktivitet. For å forvalte dette ansvarsområdet på best mulige måte, er det nødvendig å kartlegge resultatet av NAVs oppfølgingsarbeid i forhold til ulike grupper av arbeidssøkere. En sentral indikator i denne sammenhengen er knyttet til hvordan tidligere brukere av NAVs tjenester tilpasser seg i arbeidslivet. NAV har derfor utviklet en månedlig statistikk som viser i hvilken grad arbeidssøkere kommer i jobb eller fortsatt mottar ytelser eller tjenester fra NAV (se Bråthen 2009). Denne statistikken er basert på opplysninger fra ulike administrative registre.

I tillegg til denne månedlige statistikken, vil NAV gjennomføre en årlig oppfølgingsundersøkelse blant et utvalg personer som har vært registrert som arbeidssøkere hos NAV eller mottatt en form for midlertidig ytelse. Denne undersøkelsen er ment å gi et mer helhetlig bilde av tidligere NAV-brukeres tilknytning til arbeidslivet. Ved siden av å angi om man er kommet i arbeid, er i utdanning, eller mottar trygdeytelser, bes det også om en beskrivelse av arbeidsforholdet. Dette gjør NAV i stand til å analysere om tidligere brukere av etatens tjenester kommer i fast eller midlertidig jobb, heltids- eller deltidsstilling, og hvor relevant jobben er i forhold til kvalifikasjoner og jobbønske.

I denne artikkelen presenteres noen resultater fra en pilotundersøkelse blant 3 500 personer som sluttet å motta tjenester/ytelser fra NAV i løpet av siste halvår 2008 eller første halvår 2009. Undersøkelsen, som ble gjennomført i november/desember 2009, omfatter tidligere arbeidssøkere, arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne, mottakere av rehabiliteringsstønad, mottakere av overgangsstønad og mottakere av tidsbegrenset uførepensjon. Resultatene som presenteres i denne artikkelen er imidlertid begrenset til de som var registrert som arbeidssøkere, det vil si delvis ledige, helt ledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak. For denne gruppen ser vi nærmere på hva de oppgir som hovedaktivitet (jobb, utdanning, arbeidsledig osv.) den uken de svarte på spørreskjemaet fra NAV, og hva som kjennetegner jobben de eventuelt har fått.

70 PROSENT AV TIDLIGERE ARBEIDSSØKERE ER I ARBEID ELLER UTDANNING

Andelen arbeidssøkere som kommer over i arbeid, eller en annen form for aktivitet som kurs eller utdanning, er en sentral indikator for å måle oppfølgingsarbeidet i NAV. I desember 2009 svarte 59 prosent av arbeidssøkerne som hadde sluttet å registrere seg hos NAV i løpet av den aktuelle perioden at de var kommet i arbeid, mens 12 prosent oppga

Ny statistikk over NAV brukeres tilpasning på arbeidsmarkedet

Den nye månedlige statistikken over overgang til arbeid og stønad, som ble publisert for første gang i august 2009, omfatter personer som har vært registrert hos NAV som

- arbeidssøkere
- arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne
- mottakere av rehabiliteringsstønad
- mottakere av tidsbegrenset uførestønad

Statistikken viser tilpasningen på arbeidsmarkedet seks måneder etter avgangstidspunktet.

Den månedlige statistikken fanger ikke opp overgangen til selvstendig virksomhet, utdanning og førstegangstjeneste. Derfor skal det i tillegg gjennomføres en årlig oppfølgingsundersøkelse av et utvalg tidligere NAV-brukere. I tillegg skal undersøkelsen innhente opplysninger som gir en nærmere beskrivelse av arbeidsforholdet, samt en vurdering av hvor relevant jobben er i forhold til jobbønske og kvalifikasjoner. I forbindelse med utarbeidelsen av den første fullskalaundersøkelsen som er planlagt gjennomført i løpet av våren, ble det i november 2009 gjort en pilotundersøkelse. Det er opplysninger fra denne pilotundersøkelsen som utgjør datagrunnlaget for analysene presentert i denne artikkelen.

at de var i gang med utdanning (se figur 1). Det vil med andre ord si at sju av ti av de tidligere arbeidssøkere var over i jobb eller under utdanning.

Av de som er kommet i arbeid oppga ni av ti at de er arbeidstakere. 3 prosent er selvstendig næringsdrivende, mens rundt 7 prosent kombinerer selvstendig virksomhet med et arbeidstakerforhold.

12 prosent av utvalget er blitt arbeidsledige eller permitterte igjen på svartidspunktet. I tillegg til dette er enkelte av de tidligere arbeidssøkerne å finne igjen på helserelaterte ytelser fra NAV (sykepenger, rehabiliteringspenger, osv), mens 6 prosent oppgir at de er hjemmeværende/har omsorg for barn. De fleste av disse ser ut til å være hjemme i foreldrepermisjon med små barn.

Hvilken tilknytning man får til arbeidsmarkedet etter en endt ledighetsperiode kan påvirkes av en rekke faktorer som

Datagrunnlag og metode

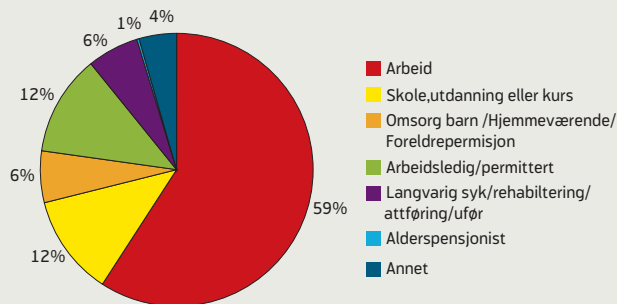
Oppfølgingsundersøkelsen omfattet bosatte personer registrert med avgang fra "status" som arbeidssøker, person med nedsatt arbeidsevne, mottaker av overgangsstønad, mottaker av rehabiliteringspenger, eller mottaker av tidsbegrenset uførestønad i perioden siste halvår 2008 og første halvår 2009. I november 2009 fikk 3 485 personer i denne gruppen tilsendt et spørreskjema med spørsmål om hvilken hovedaktivitet de hadde siste uke. Respondenter som oppga at de var i arbeid ble i tillegg bedt om å gi ulike opplysninger om arbeidsforholdet, som arbeidstid, om de ønsket å jobbe mer, om de hadde fast eller tidsbegrenset arbeid, og hvor relevant arbeidet var i forhold til utdanningsbakgrunn, yrkespraksis og jobbønske.

I tillegg til svar fra respondentene ble det for utsending koblet på opplysninger fra ulike administrative registre om alder, fødeland, bosted, sivilstatus, antall barn, eventuell uføregrad knyttet til tidligere ytelse, og aktive arbeidsforhold registrert i Arbeidstakerregisteret på utsendelsestidspunktet.

I 763 personer besvarte skjemaet. Dette gir en svarprosent på 51 prosent. Med utgangspunkt i totalpopulasjonen på i alt 1 998 744 personer, er det beregnet vektorer for respondentene basert på kjønn og aldersgrupper, samt hvilken status de hadde ved avgang fra NAV. Selve vektingene består i at observasjonene multipliseres med et forholdstall, slik at hver gruppe utgjør samme andel i utvalget som i totalpopulasjonen.

For å analysere datamaterialet er det gjort frekvensanalyser. Vi har også benyttet logistisk regresjon for å kunne kontrollere for eventuell samvariasjon mellom de ulike forklaringsvariablene vi har sett på. Resultatene som presenteres i artikkelen er statistisk signifikante ved et signifikansnivå på 5 prosent, med mindre noe annet er spesifisert.

Figur 1:
Tidligere arbeidssøkeres hovedaktivitet.

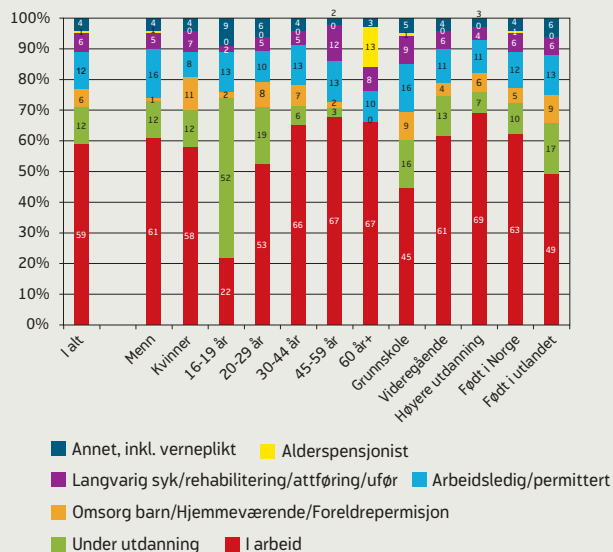


KILDE: NAV

for eksempel kjønn, utdanning, alder og hvilken landbakgrunn man har. Figur 2 viser andelen med overgang til arbeid, utdanning, ny ledighetsperiode, pensjon, m.m. for menn og kvinner, personer i ulike aldersgrupper og med ulikt utdanningsnivå, samt personer som er født i og utenfor Norge. Med utgangspunkt i denne figuren gis det i de neste avsnittene en nærmere beskrivelse av hva som kjennetegner situasjonen for de ulike gruppene av tidligere arbeidssøkere.

Kvinner har oftere omsorg for barn, menn er oftere arbeidsledige

Figur 2:
Tidligere arbeidssøkeres hovedaktivitet, etter utvalgte kjennetegn.



KILDE: NAV

Figur 2 viser at det er svært liten forskjell mellom kvinner og menn når det gjelder andelen som kommer over i arbeid eller utdanning. Andelen kvinner som oppgir de er i arbeid er to prosentpoeng lavere enn for menn. Ser vi på hva de som ikke er i arbeid eller utdanning oppgir som hovedaktivitet, er det imidlertid en del ulikheter mellom menn og kvinner.

Mens 11 prosent av kvinnene oppgir omsorg for barn/foreldrepermisjon/hjemmевærende som hovedaktivitet, gjelder dette bare én prosent av mennene. Med hensyn til de som er ute i foreldrepermisjon, vil antakelig de fleste av disse være midlertidig fraværende fra et arbeidsforhold. Dette fører til at vi nok underestimerer andelen kvinner som er kommet i arbeid i denne undersøkelsen.

En annen fremtredende forskjell mellom menn og kvinner er at dobbelt så mange kvinner oppgir å ha helseproblemer som har ført dem midlertidig eller permanent ut av arbeidslivet. Til sammen 15 prosent av kvinnene og 7 prosent av mennene oppgir sin hovedaktivitet som langvarig syk-meldt/ under rehabilitering/ under attføring eller ufor.

Kjønn ser ut til å ha stor betydning for om man er tilbake i en ny periode som arbeidssøker. Dobbelt så mange menn som kvinner svarer at de har blitt arbeidsledige/permittert på nytt igjen i desember (hhv 16 % og 8 %). Dette har nok sammenheng med at menn oftere kommer over i jobb knyttet til konkurranseutsatte næringer, slik som industrien og bygge- og anleggsnæringen, hvor ledigheten har økt mye i løpet av den perioden vi har sett på. Sammenhengen mellom kjønn og sannsynligheten for å ha blitt arbeidsledig på nytt er sterk også når man kontrollerer for andre kjennetegn som alder og utdanningsnivå.

Halvparten av arbeidssøkerne under 20 år har gått over i utdanning

For arbeidssøkere under 20 år kan målet i vel så stor grad være å komme over i utdanning som i jobb. I overkant av halvparten i alderen 16-20 år som hadde avsluttet en arbeidssøkerperiode hos NAV, var da også i skole, utdanning eller kurs på undersøkelsestidspunktet. Samlet sett går tre av fire i denne aldersgruppen over i arbeid/utdanning. Blant de øvrige i denne aldersgruppen oppgir 13 prosent at de er arbeidsledige, mens 3 prosent oppgir at de mottar en helse-relatert ytelse. 7 prosent har krysset at for svaralternativet "annet".

Økende alder har betydning for overgang til arbeid. Mens 53 prosent av de mellom 20 og 29 år svarer de er i jobb, gjelder dette to tredeler av de over 30 år. Den største andelen som er ute av arbeidslivet pga helseproblemer finner vi i aldersgruppen 45-59 år.

Når det gjelder tidligere arbeidssøkere over 60 år, oppgir 67 prosent at de er i jobb, mens 13 prosent gått over på pensjon, 10 prosent er arbeidsledige/permitterte, og 10 prosent oppgir at de mottar en helse-relatert ytelse.

Høyt utdannede har høyest overgang til arbeid

Datamaterialet viser en sterk sammenheng mellom utdanningsnivå og overgang til arbeid. Mens 69 prosent av dem som har utdanning på høyskole-/universitetsnivå er i jobb på undersøkelsestidspunktet, gjelder dette bare 45 prosent av de som kun har fullført grunnskole. Av de tidligere arbeidssøkerne med utdanning fra videregående skole, er 61 prosent i arbeid i desember 2009.

Kontrollerer vi for betydningen av de bakgrunnskjenne-tegnene gjengitt i figur 2, bekrefter dette at det er utdanningsnivå som har størst betydningen for overgang til arbeid/utdanning. Sannsynligheten øker med økt utdanningsnivå. For de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning er jobbsannsynligheten markant lavere.

De med kun grunnskoleutdanning har en del høyere ledighet enn de øvrige. 16 prosent av de disse er tilbake som arbeidssøkere, mens andelen for de øvrige er 11 prosent. Imidlertid finner vi at mye av sammenhengen mellom utdanningsnivå og ledighet forsvinner når vi kontrollerer for kjønn. Dette har nok sammenheng med at de som går inn i en ny ledighetsperiode er lavt utdannede menn som jobber innenfor industrien og til dels i bygge- og anleggsnæringen.

I tillegg til høyere ledighet oppgir gruppen som kun har grunnskoleutdanning oftere at de er fraværende fra arbeidslivet på grunn av helseproblemer. 9 prosent av de med lav utdanning oppgir at de mottar en helserelatert ytelse, mot 6 prosent av de med utdanning fra videregående skole og 4 prosent av dem som har høyere utdanning.

Tidligere arbeidssøkere født i Afrika og Asia går oftere over i skole, utdanning og kurs

Andelen tidligere arbeidssøkere som er født i utlandet og angir arbeid som hovedaktivitet, er noe lavere enn for de med Norge som fødeland. Deler vil inn opprinnelseslandene i verdensdeler, finner vi at personer med bakgrunn fra asiatiske eller afrikanske land, i likhet med unge, har høyere sannsynlighet for overgang til skole, utdanning eller kurs. Dette gjelder uansett alder og utdanningsnivå. Det tyder på at selv om personer fra disse landene ser ut til å ha en lavere overgang fra det å være arbeidssøker til å komme i arbeid, går mange over i utdanning og andre kvalifiserende tiltak som senere kan øke deres mulighet for å komme inn på arbeidsmarkedet.

Rundt en fjerdedel av de som oppgir at deres hovedaktivitet er skole, utdanning eller kurs har trygd/stønad som hovedinntektskilde, noe som peker i retning av at disse er deltakere på kurs i regi av NAV. Dette gjelder 20 prosent av personer født i Norge, mens andelen er om lag 50 prosent for de fra Asia og Afrika.

Blant personer med bakgrunn fra andre europeiske land, er andelen som er kommet i jobb på samme nivå som for personer født i Norge. I underkant av 65 prosent i denne gruppen tidligere arbeidssøkere svarer at de er i arbeid.

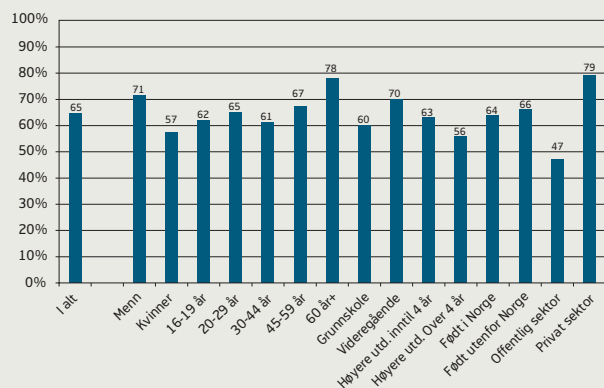
MENN KOMMER OFTERE OVER I FAST JOBB

I overkant av to tredjedeler som er kommet tilbake i arbeid oppgir at de hadde fått fast arbeid. Også her er det forskjeller mellom kvinner og menn (se figur 3). Mens i overkant av 70 prosent av mennene var gått over i fast jobb, gjaldt dette kun for 57 prosent av kvinnene. Dette kan tyde på at tilknytningen til arbeidslivet er noe svakere for kvinner enn for menn. Denne forskjellen mellom menn og kvinner mister imidlertid betydning når det kontrolleres for blant annet sektor-tilknytning. Langt flere av dem som har fått jobb i privat sektor har fått fast ansettelse sammenlignet med dem som har fått jobb i det offentlige (hhv. 79 % og 47 %). Her viser det seg at det kjønnsdelte arbeidsmarkedet spiller en stor rolle, ved at langt flere kvinner enn menn arbeider i offentlig sektor. Den forskjellen som observeres mellom menn og kvinner når det gjelder faste og midlertidige ansettelser, kan altså i hovedsak føres tilbake til om man er ansatt i privat eller offentlig sektor. Personer som er blitt ansatt i deltidsstillinger har også høyere sannsynlighet for å være i midlertidige ansettelsesforhold enn personer som er kommet i fulltidsjobb.

De med høyest utdanning får oftest midlertidige stillinger

Som vi så tidligere, har de med høyere utdanning større sannsynlighet for å gå over i arbeid etter endt arbeidssøkerperiode. Imidlertid ser det ut til å være slik at det er de med utdanning på videregående nivå som oftest kommer inn i fast jobb, mens de med universitets- og høyskoleutdanning over fire år er de som oftest går inn i midlertidige stillinger. Dette kan sannsynligvis forklares ved at personer (i stor grad menn) med utdanning fra videregående skole ofte har

Figur 3:
Andelen tidligere arbeidssøkere i arbeid som har fast stilling.



KILDE: NAV

fagbrev og jobber i privat sektor, mens de med de høyeste utdanningene oftere blir ansatt i offentlig sektor hvor det er mer bruk av midlertidige stillinger. Dette blir også tydelig når vi kontrollerer for henholdsvis utdanningsnivå, kjønn, alder og sektortilknytning. Det viser seg da at det er sektortilknytning som har størst betydning for om man får fast eller midlertidig ansettelse. I særdeleshet gjelder dette de som er ansatt i industrien og i bygge- og anleggsnæringen, som er de som i størst grad får fast jobb.

Andelen som kommer i fast jobb er også høyest i aldersgruppene over 45 år, og aller høyest for dem over 60 år.

64 prosent av de tidligere arbeidssøkerne som er født i Norge er gått over i fast arbeid. Til sammenligning gjelder dette 77 prosent av dem som er født i andre europeiske land. De som kommer fra land utenfor Europa oppgir i mindre grad å være i fast arbeid, men for disse er svarandelen på dette spørsmålet såpass lav at resultatene ikke er pålitelige.

HELTIDS- OG DELTIDSARBEID

Av de tidligere arbeidssøkerne er 62 prosent i heltidsarbeid på undersøkelsestidspunktet, mens 29 prosent jobber 20–36 timer per uke og 9 prosent jobber mindre enn 20 timer per uke (se figur 4).

Som i den yrkesaktive befolkningen for øvrig, jobber kvinnene i denne undersøkelsen oftere deltid enn menn. Halvparten av kvinnene som sto som arbeidssøkere hos NAV og som har kommet i arbeid, er deltidsarbeidende. Til sammenligning gjelder dette en fjerdedel av mennene. Andelen som jobber heltid øker med utdanningsnivå og med alder, inntil 60 år.

Langt flere av de deltidsansatte jobber i offentlig sektor. Vi

ser også at langt flere av de som kun har fått deltidsstillinger også er i midlertidige ansettelse. Dette dreier seg ofte om kvinner, og gjør at deres tilknytning til arbeidslivet blir svakere.

Når vi kontrollerer for flere kjennetegn som kan tenkes å ha betydning for om man kommer i heltids- eller deltidsarbeid, finner vi at sannsynligheten for å ha heltidsarbeid er høyest for de i aldersgruppen 30–59 år og øker med økende utdanning. Den er også vesentlig høyere for menn og de som er ansatt i faste stillinger, og en del høyere for de som er ansatt i det private, og særlig gjelder dette personer som er ansatt innenfor industrien og bygge- og anleggsnæringen. Også de som har fått ansettelse innen offentlig administrasjon har en sterk sannsynlighet for å ha fått heltidsstillinger, mens sannsynligheten er særskilt negativ for dem som er blitt ansatt i helsesektoren. Tidligere arbeidssøkere som er født i Norge har også en større sannsynlighet for å ende opp med heltidsstillinger enn personer som er født utenfor Norge.

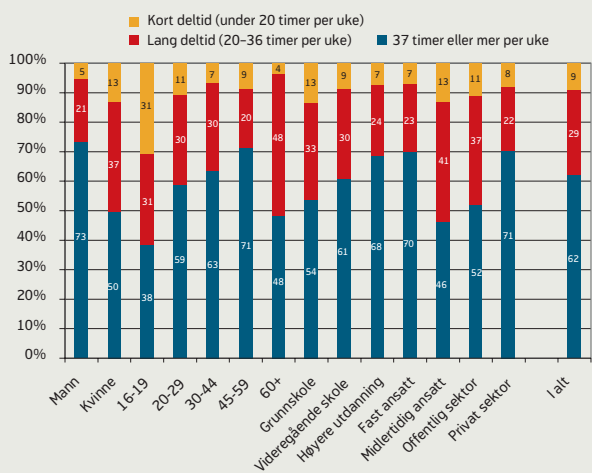
Omfanget av ufrivillig deltid blant de tidligere arbeidssøkerne

73 prosent av de som har fått en deltidsjobb ønsker å jobbe mer enn de gjør i dag (se figur 5). Tre fjerdedeler av disse ønsker seg fulltidsarbeid, mens resten ønsker lenger arbeidstid enn de har i dag, dog ikke fulltid.

Vi ser at det er noen ulikheter med hensyn til hvem som ønsker å øke arbeidstiden sin. Det er de deltidsarbeidende i alderen 20–44 år som i størst grad ønsker å jobbe mer. Blant disse oppgir om lag åtte av ti at de ønsker å utvide arbeidstiden sin, og det er de yngste av disse som i størst grad ønsker seg fulltidsarbeid.

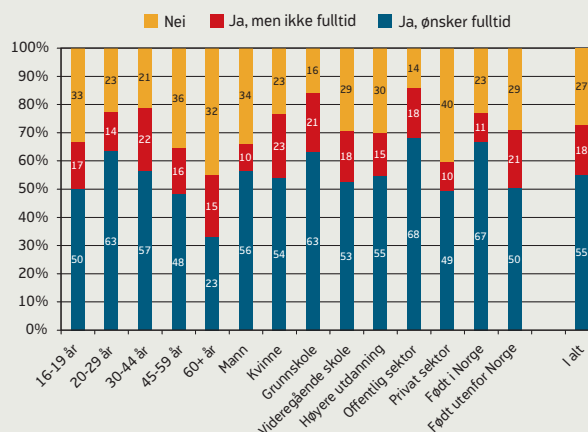
Med hensyn til utdanningsnivå, er det de som kun har

Figur 4:
Andel som jobber henholdsvis heltid og deltid blant de som er kommet i jobb.



KILDE: NAV

Figur 5:
Dersom du jobber deltid, ønsker du å jobbe mer?



KILDE: NAV

grunnskoleutdanning som i størst grad ønsker å utvide arbeidstiden sin. Av disse ønsker hele 84 prosent å utvide arbeidstiden de har i dag.

Deltidsarbeidende kvinner ønsker oftere å utvide arbeidstiden sin enn menn, selv om menn i noe større grad ønsker å jobbe fulltid dersom de ønsker å utvide arbeidstiden sin.

Mens 60 prosent av dem som har fått deltidsarbeid i privat sektor ønsker å utvide arbeidstiden sin, gjelder dette hele 86 prosent i offentlig sektor. Vi ser altså at i tillegg til at andelen som har deltidsarbeid er høyere i offentlig sektor enn i privat sektor, er også andelen med ufrivillig deltid høyere i denne sektoren. Det er i kommunal sektor at flest oppgir at de arbeider deltid, og det er også her det er størst andel som ønsker å jobbe mer. Dette gjelder spesielt ansatte innenfor helsesektoren, hvor ni av ti ønsker å utvide arbeidstiden sin, samt undervisning der halvparten av de som jobber deltid ønsker å jobbe mer. I privat sektor gjelder dette oftest personer som har fått jobb innen varehandel, hotell- og restaurantnæringen, transport og forretningsmessig tjenesteyting.

HØY UTDANNING ØKER SANNSYNLIGHETEN FOR Å KOMME OVER I EN RELEVANT JOBB

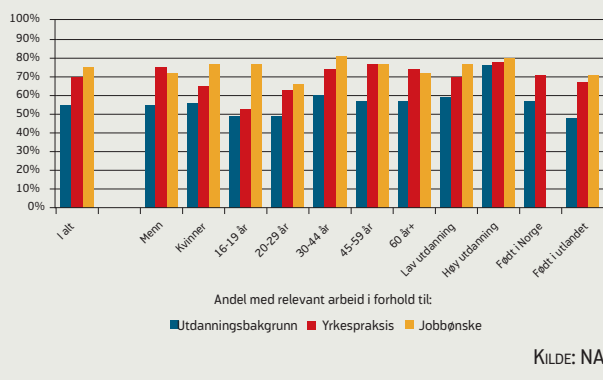
Hvor stor andel av arbeidssøkerne som kommer i jobb blir gjerne vurdert som en viktig indikator når man skal måle arbeidet NAV gjør. Dette følger naturlig når den viktigste målsettingen er å få personer som står utenfor arbeidsmarkedet inn i jobb eller annen aktivitet. Andelen som kommer over i arbeid er imidlertid ingen fullstendig indikator. En måte å nyansere bildet på er å se nærmere på hva slags arbeid de tidligere arbeidssøkerne har fått. De som mottok spørreskjemaet ble derfor bedt om å vurdere hvor relevant de vurderer at deres nåværende jobb er i forhold til deres utdanningsbakgrunn, tidligere yrkespraksis og det jobboønsket de hadde da de søkte jobb. Svarene skulle gis på en skala fra 1 til 6, der 1 tilsvarer ikke relevant og 6 tilsvarer svært relevant.

Om lag 70 prosent plasserer seg på den positive siden av skalaen (4-6) når de skal vurdere hvor relevant de oppfatter at jobben deres er i forhold til tidligere yrkespraksis. Enda noen flere (74 %) oppgir at jobben oppleves som relevant i forhold til jobboønsket de hadde da de søkte jobb. Til sammenligning er det bare litt over halvparten som sier det samme om hvor relevant jobben er i forhold til den utdanningen de har (se figur 6). 37 prosent har lagt seg på den positive siden av skalaen (verdi 4-6) på alle de tre spørsmålene, mens en av ti oppgir dårlig match i forhold til alle de tre spørsmålene om jobbens relevans (verdi 1-3 på skalaen).

Hvor relevant er jobben i forhold til jobboønske?

Som vi ser av figur 7, ser de som har kommet i jobb ut til å vurdere at det er et nokså godt samsvar mellom jobben man

Figur 6:
Andelen tidligere arbeidssøkere i arbeid som oppgir at deres nåværende jobb er relevant i forhold til utdanningsbakgrunn, yrkespraksis og jobboønske (verdi 4-6 på skalaen).



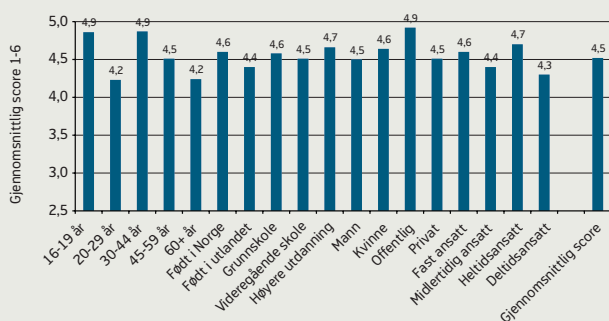
KILDE: NAV

har fått, og hvor relevant den er i forhold til jobboønsket man hadde da man søkte jobb.

De aller yngste og de som er i alderen 30-44 år er oftest tilfredse med hensyn til samsvar mellom jobboønske og jobben de har fått, mens de i alderen 20-29 og de over 60 ser ut til å være minst tilfredse. Denne sammenhengen viser seg imidlertid å forsvinne når det kontrolleres for andre kjennetegn.

De som er blitt ansatt i det offentlige, og da i størst grad de som jobber innen offentlig tjenesteyting og undervisning, ser ut til å være mer tilfreds når det gjelder samsvar mellom jobboønske og jobben de har fått enn de som har fått jobb i privat sektor. Når vi ser nærmere på utdanningsbakgrunn, oppgir de med høyere utdanning under fire år oftest at det er samsvar mellom jobboønske og jobb, mens de med høyere

Figur 7:
Hvor relevant oppfatter du at jobben din er i forhold til det jobboønsket du hadde da du søkte jobb? Gjennomsnittlig score på en skala fra 1-6.



KILDE: NAV

utdanning over fire år faktisk er de som er minst tilfredse. Sammenhengene mellom sektortilknytning og tilfredshet, samt utdanningsbakgrunn og tilfredshet, holder seg også når det kontrolleres for de øvrige kjennetegnene i figuren. Det å være født i Norge og det å ha fått fast stilling bidrar også i positiv retning.

Hvor relevant er jobben i forhold til tidligere yrkeserfaring?

Høyt utdannede er de som i størst grad oppgir at de oppfatter jobben sin som relevant i forhold til tidligere yrkeserfaring. De som i minst grad rapporterer samsvar mellom tidligere yrkeserfaring og den jobben de har fått, er midlertidig ansatte og de som jobber i deltidsstillinger (se figur 8).

At det er en høyere andel i de yngre aldersgruppene som ikke synes det er samsvar mellom nåværende jobb og tidligere yrkeserfaring er naturlig all den tid de har langt mindre yrkeserfaring å relatere jobben sin til. For de med liten yrkespraksis treffer derfor dette spørsmålet dårlig. Likevel ser vi at de som er midt i yrkeskarrieren synes å oppleve større samsvar mellom tidligere yrkeserfaring og jobben de har fått, enn de arbeidssøkerne som er noe eldre.

Dersom vi ser på alle bakgrunnskjennetegnene samlet, ser kjønn ut til å ha en selvstendig betydning. Kvinner ser i mindre grad enn menn ut til å få jobber hvor det er samsvar mellom tidligere yrkeserfaring og nåværende jobb. De som er i en midlertidig jobb opplever også mindre samsvar mellom jobb og tidligere yrkeserfaring enn de som har fått en fast jobb. Det som har størst positiv betydning for samsvar mellom jobb og yrkeserfaring er det å ha høy utdanning.

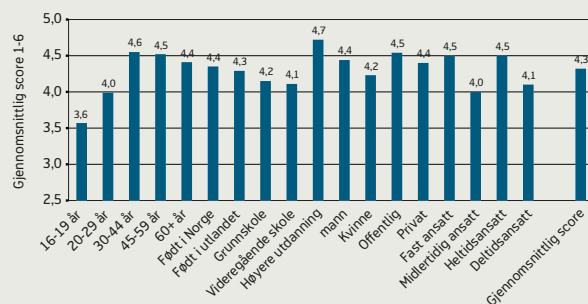
Hvor relevant er jobben i forhold til utdanningsbakgrunn?

Når det gjelder jobbens relevans i forhold til utdanningsbakgrunn, ser vi nok en gang at det er høyt utdannede som i størst grad mener det er en match mellom utdanningsbakgrunnen og jobben man har gått inn i (se figur 9). De som oftest rapporterer samsvar mellom egen utdanningsbakgrunn og jobben de har fått, er de som har fått jobb innenfor undervisning (78 %).

Det er nokså stor forskjell mellom personer født i Norge og personer født utenfor Norge, ved at de som er født utenfor Norge i mindre grad oppgir å ha fått arbeid som er relevant i forhold til deres utdanningsbakgrunn. Når vi ser nærmere på sammenhengen mellom fødeland og hvor relevant jobben er i forhold til utdanningsbakgrunn, ser vi at det å oppgi dårlig match mellom utdanning og jobb ser ut til å gjelde uansett hvilken verdensdel vedkommende kommer fra.

De som i størst grad ikke opplever at det er samsvar mellom jobb og utdanningsbakgrunn er de som kun har grunnskoleutdanning. Dersom vi ser bort i fra de aller

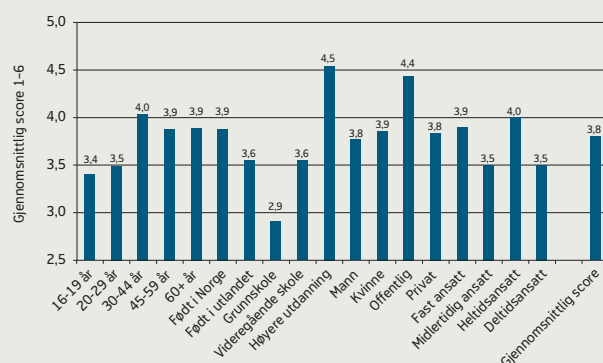
Figur 8:
Hvor relevant oppfatter du at jobben din er i forhold til din tidligere yrkeserfaring? Gjennomsnittlig score på en skala fra 1–6.



KILDE: NAV

yngste, hvor mange ikke vil ha hatt anledning til å fullføre utdanning utover grunnskole, er det de mellom 20–29 som melder om dårligst match mellom utdanningsbakgrunn og hvor relevant jobben er. Vi ser også at de som er kommet inn i en midlertidig jobb eller en deltidsstilling også oppfatter at det er en dårligere match mellom utdanningsbakgrunn og jobb. Her finner vi at det er en sammenheng mellom utdanningsnivå og det å bli ansatt i deltidsjobber og midlertidige stillinger. Det er personer med grunnskoleutdanning som oftest blir ansatt i deltidsstillinger og midlertidige jobber, og dermed også får den dårligste tilknytning til arbeidslivet.

Figur 9:
Hvor relevant oppfatter du jobben din i forhold til din utdanningsbakgrunn? Gjennomsnittlig score på en skala fra 1–6.



KILDE: NAV

REFERANSER

Bråthen, Magne (2009): "Overgang til arbeid for NAVs brukere". Arbeid og velferd nr 4/2009. Oslo: Arbeids- og velferdsdirektoratet.